

ПРЕДГОВОР

Наслов четвртог издања ове књиге промењен је у „Терапијски физикални модалитети“, јер адекватније одражава приказани текст него „Физикална терапија“ као што стоји у наслову трећег издања, јер физикалну терапију чине како физикални модалитети тако и терапијске вежбе и друге физикалне интервенције, о којима у књизи није реч.

Новина овог издања јесте у томе што су терапијски физикални модалитети приказани на принципу *evidence-based*, то јест на подацима/доказима заснованим на научним истраживањима. Захваљујући тим истраживањима професија физиотерапије је напредовала од вештине до науке.

Истраживања о ефикасности појединих физикалних модалитета у односу на истраживања у фармакотерапији праћена су одређеним тешкоћама, јер да би се релевантно утврдила њихова терапијска ефикасност потребне су рандомизоване, плацебо контролисане и двоструко следе студије. За многе физикалне модалитете по природи посла тешко је урадити двоструко следе, па и плацебо контролисане студије.

Објављене студије су често различито дизајниране и тешко се могу упоредити, а у погледу приказане терапијске ефикасности не тако ретко су контроверзне. Насупрот томе је клиничко искуство које је више „*pro*“ него „*contra*“.

Материја у овом издању је подељена у 19 поглавља. У првом, уводном поглављу дат је општи концепт деловања и принципи примене физикалних модалитета.

У другом поглављу приказани су електрофизиолошки основи надражљивости и проводљивости живчаних и мишићних ћелија без чијег познавања је немогуће разумети дејство многих физикалних модалитета, а у трећем поглављу разматрани су, из аспекта примене физикалних модалитета, клинички проблеми који се свакодневно срећу у пракси: оштећење и зарастање ткива, оток, бол, ограничење покретљивости и поремећаји мишићног тонуца.

У шест следећих поглавља обрађени су базични: концепти терапијских струја, галванска струја и јонтофореза, терапијске

струје ниске и средње фреквенције, транскутана електрична нервна стимулација, нервномишићна и мишићна електрична стимулација, терапијске струје високе фреквенције.

Десето поглавље односи се на електродијагностику оштећења периферних живаца и мишића, једанесто на електромиографски биофидбек, а дванесто на магнетно поље ниске фреквенције.

У трианестом поглављу реч је о терапијском ултразвуку, а у четрнаестом о светлосној терапији.

Термотерапија и криотерапија заузимају петнаесто, хидротерапија шеснаесто, а балнеоклиматотерапија седамнаесто поглавље.

Последња два поглавља посвећена су мануелној масажи, спиналној тракцији и интермитентној пнеуматској компресији.

Сва поглавља су прерађена и допуњена новим сазнањима, нарочито она у којима су описани физикални модалитети који се широко користе у клиничкој пракси.

Сви физикални модалитети обрађени су по дидактичкој схеми: биофизички основи примене, физиолошко и терапијско дејство, лабораторијска и клиничка истраживања, опис уређаја и техника примене, принципи дозирања, те индикације, контраиндикације и мере опреза.

Терминологија је прилагођена нашем језичком стандарду, а где је то било неопходно коришћени су и страни, углавном енглески изрази с обзиром на њихову распрострањеност у литератури. За терапијске струје коришћена је терминологија и класификација Америчке асоцијације за физикалну терапију (American Physical Therapy Association – АРТА).

Настојао сам да напишем свеобухватни и за праксу сврсисходни текст о терапијским физикалним модалитетима заснован на савременим сазнањима и научноистраживачким подацима/доказима, намењен свим посленицима струке којој сам посветио свој радни век, радећи у Институту за физикалну медицину и рехабилитацију у Игалу као лекар и у Вишој физиотерапеутској школи, односно од пре девет година на Факултету примијењене физиотерапије као наставник. На читаоцима је да просуде колико сам у томе успео.

Вукашин МИХАЈЛОВИЋ